

Gjerdrum Musikkforenings repertoar.

Når en skal skrive historie fra gamle dager, må det av og til være lov å være litt nerdete. Det må til og med lov å være så nerdete at det kanskje ikke fins noen andre som syns det en skriver om er interessant i det hele tatt. I så fall skriver jeg for meg sjøl, og det er greit nok!

I hovedbygning her på Åmot har det i alle år hengt to bilder som viser hhv. Gjerdrum Orkesterforening og Gjerdrum Musikkforening. Bildene er fra 1914 da hele Gjerdrums organisasjonsliv ble fotografert til illustrasjoner i boka «Gjerdrum» som ble forfattet av Ivar Sæther og der Narve Skarpmoen var fotograf. Særlig bildet av Musikkforeningen har vært fascinerende for en som i 55 år har spilt tuba i skolemusikk og musikklag. 14 alvorlige karer ser vi på bildet. Foran i midten sitter dirigenten Simon Th. Korsmo. På første benk sitter også tubaisten sammen med to trompetister. Bak dem står ytterligere to trompetister, to trommeslagere, en trombonist, og fire stykker som antakelig spiller tenorhorn og/eller en form for althorn. Hvem var disse karene, og hva slags musikk spilte de?

Dessverre mangler jeg navn på de fleste av musikerne på bildet over. **Hvis noen kan hjelpe til med navn, hadde det vært kjempeflott!** Men det kan nevnes at Simon Th. Korsmo (1869-1933) var bonde på Korsmo fra 1890. Han og broren Kristoffer (f.1871) var ivrige og interesserte musikere i mange år. Simon er også kjent som lokalpolitiker og organisasjonsmann. Han ble ordfører på 1920-tallet.

Sæther skriver i boka si at Gjerdrums første hornmusikk var blitt stiftet på 1870-tallet. Men han forteller ikke om hornmusikken eksisterte uavbrutt fram til bildet vi ser ble tatt. Karene her kan i alle fall umulig ha vært musikanter såpass tidlig. Til det er de for unge.

Hornmusikk (brass) og janitsjarkorps var noe som dukket opp i Norge på 1800-tallet. Utspringet var militærmusikk. Brigademusikkorpene ble opprettet fra ca.1820 og utover. Lenge var den eneste musikkutdanningen en kunne få i Norge gjennom det militære. Musikkonservatoriet ble ikke etablert

før i 1883, og mange militærmusikere ble derfor etter den militære karrieren kirkemusikere, teatermusikere og komponister. Kjente eksempler på dette er Johannes Hansen fra Ullensaker og Oskar Borg fra Solør.

De første sivile janitsjarkorpene oppsto på 1870-tallet, og interessen spredte seg raskt. Etter hvert ble det også opprettet skolekorps (den gangen: guttemusikkorps). Først ute var Møllergatas skoles musikkorps i Kristiania som ble startet i 1901, og som i 1902 innledet den lange tradisjonen med korpsmusikk i 17.maitoget.

Det var altså ikke så rart at det ble spilt korpsmusikk også i Gjerdrum rundt forrige århundreskifte. Men hva var det så Gjerdrum Musikkforening spilte for å underholde tilhørerne?

Kast aldri en gammel konvolutt uten å sjekke hva den inneholder! Stadig finner vi gamle brev her på Åmot. Se under her hva jeg fant!

Brevet er sendt fra gullsmed Halvor Finstad i Kristiania til Kristoffer Korsmo med adresse Kløften Stasjon. Poststemplet viser 3. september 1903. Det står utpå brevet at det har inneholdt en verdisingning med verdi kr.16,50. Lakkseil er det også på baksida. Er det gullsmedens monogram som kan skimtes i lakken?

Oppi konvolutten lå tre ark. Det første arket er ei regning fra gullsmeden til Gjerdum Musikkforening for 11 merker med verdi a kr.1,50. Merkene må ha ligget oppi konvolutten og forklarer den påførte brevverdien. -Og ganske riktig: På fotoet som er tatt av musikkforening 11 år seinere og som står på den første sida her, syns jeg at jeg aner at dirigenten og 2 av musikerne har et lite merke på jakkeslaget. Hvilket symbol som sto på merket, vites ikke. Kanskje en G-nøkkel?

De to neste arkene er regninger fra Simon Th. Korsmo til musikkforeningen. Den ene regninga gjelder leie av lokaler til 9 øvelser i 1903. Dirigenten har altså holdt lokale til øvelsene på Korsmo og fikk godtgjort med kr.2,50 pr. øvelseskveld fra foreningen. Men han gir litt rabatt for «fåtallig fremmøte» på enkelte av øvelsene. Her skal vi huske at for musikerne har det høyst sannsynlig vært å traske langs landevegen med hornet under armen for å komme seg på øvelse i all slags vær! -Og da misunner jeg ikke han som spilte tuba!

Den siste regninga er mest interessant, siden her avsløres det hva som var «in» å spille i et hornmusikkorkester i 1903.

Korsmo den 5te septbr. 1903.

Regning

for J. Th. Korsmo
til G. musikforening

02-1903.

Skrevet Lucrecia Borgien Dsh. a 15 in	kr 1,20
--- Indisk post Galop. 8 ut. a 10-	0,80
--- Overstør Vil. "Ivin Vind 8- a 15-	1,20
--- Otto Løvdrups Marsch. 8 - 0,07-	0,50
--- Løvdrups Marsch. 8 - 0,07-	0,50
--- Precisa polpouri 8 - 0,15-	1,20
Hjelt notepapir	2,00
--- Otto Løvdrups- og Løvdrups Marsch.	1,50
--- Nilsen til Ravnstallen Vals.	0,25-
--- Gimmis og fiskelein	0,50.
For reparasjon af modelbøger	0,50
Porto og telefon	0,50
	kr 10,15-

J. Th. Korsmo

Ammodd den 18de septbr. 1903.

J. Th. Korsmo

Som vi ser har dirigent Simon Korsmo kjøpt inn notepapir. Han har også kjøpt gummi og fiskelim slik at han kunne reparere notebøkene. Og så tar han betalt for å ha skrevet av og på den måten kopiert noter – antakelig fra partiturer han hatt liggende. Regninga lyder på kr.10,15. Vi ser at Simon har kvittert for å ha mottatt pengene 18. oktober, og betalingen har skjedd her på Åmot. (Forklaringen på dette siste er antakelig at min oldefar Karl på dette tidspunktet (1903) har vært medlem og kasserer i musikkforeningen. Han er ikke avbildet som medlem i 1914, men er derimot med som trommeslager på det tilsvarende bildet av samtidige Gjerdrum orkesterforening.)

Virkelig supernerdete blir dette dersom vi filosoferer litt over repertoaret musikkforeningen hadde. Da kan en nemlig få innspill til å tenke på helt andre historier:

Det første stykket som er kopiert er **Lucrezia Borgia**, Lucrezia var fyrstinne i Italia og levde fra 1480 til 1519. Hun var datter av pave Aleksander IV, som var født under navnet Rodrigo Borgia. Rodrigo/Aleksander var som katolsk prest aldri gift, men hadde likevel minst 10 barn med to ulike elskerinner. Han var også paven som gjennom grenseløs avlatshandel og en nokså lemfeldig livsstil - mer som fyrste enn som prelat - provoserte Martin Luther til å starte reformasjonen i 1517. Datteren Lucrezia har også ifølge Wikipedia av ettertida fått den lite flatterende tittelen "femme fatale". I historien om denne familien har følgelig noen funnet inspirasjon til å skrive et musikkstykke som er blitt framført i Gjerdrum i 1903!

Otto Sverdrup var nylig kommet hjem fra den andre Fram-ekspedisjonen fra 1898 til 1902 der han hadde vært ekspedisjonsleder. Før dette hadde han vært med Frithjof Nansen på skituren over Grønland i 1888 og den første Fram-ekspedisjonen 1893-1896. Etter å ha deltatt på alt dette var han blitt en nasjonal helt og superkjendis. To forskjellige komponister har derfor laget hhv. **Otto Sverdrups marsj** og **Sverdrups marsj** til ære for polfareren, og disse har musikkforeningen spilt. Jeg har foreløpig ikke funnet ut hvem komponistene har vært, men Otto Sverdrups marsj er det mulig å avspille fra nettet.

Ole Olsen (1850-1927) var født i Hammerfest som sønn av den lokale organisten. Musikalske evner gjorde at han etter hvert fikk studere musikk i Tyskland. Han ble dirigent for flere militærorkestre; bl.a. det som seinere ble Stabsmusikken. Dessuten var han komponist i en til dels nasjonalromantisk sjanger. Mest kjent er musikken til eventyrkomedien "**Svein Uræd**", der lesebokforfatteren Nordal Rolfsen var tekstforfatter. Svein Uredd inneholder bl.a. den ganske kjente melodien "Solefallssang". Overturen til dette stykket har Gjerdrum Musikkforening spilt i 1903.

I tillegg til dette har Simon Korsmo også kopiert galoppen «Indiske post», «Ravnedalens vals» og «Presisas» potpurri. I hvert fall navnet på valsen kan jo tyde på inspirasjon Romeriksåsen. Kan noe være komponert lokalt i området her?

Ny ide i det stadig mer nerdete søket etter fakta: Jeg kontakter Gjerdrum Musikklags tidligere dirigent Magnar Osland som i mange år har jobbet med å samle gammel musikk fra Romerike! Magnar var på besøk hos historielaget på kulturhuset da vi i januar 2012 hadde storslagen feiring av 200-årsdagen for Peter C. Asbjørnsens fødsel. Han framførte da innsamlet «storgårdsmusikk» fra vårt område.

E-posten fyker av gårde til Magnar, og et langt svar kommer omgående. Dessverre klarer han ikke å koble titlene i den gamle regninga med de musikkstykkene han har i sitt arkiv, men han mistenker ganske riktig at Ravndalens vals kan være skrevet av Hans Schjelle.

Hans Schjelle levde fra 1827 til 1906. Han var kamerat med brødrene Christoffer og Nils Ursin. Christoffer var organist i Hovin kirke og bodde på Sandum her i bygda. Nils var organist i Eidsvoll. Alle tre trakterte flere typer instrumenter. De reiste rundt på Romerike og underholdt på arrangementer og fester på midten av 1800-tallet, og de (særlig Schjelle) komponerte egen musikk.

Men Magnar Osland hadde en annen ide til å hjelpe oss med å finne mer av Gjerdrum Musikkforenings repertoar. Han har tatt vare på den litt nyere musikken etter Sverre Larsen (se egen artikkel om han), og blant Sverres noter lå også to håndskrevne hefter med gammel korpsmusikk. Det ene heftet inneholder komplette arrangementer for en besetning som vi ser på bildet av musikkforeningen. Flere av notene er signert i 1919 av en L. Pedersen, som heller ingen vet hvem var. Men altså: Notene er fra Gjerdrum og fra den tida vi vet Gjerdrum musikkforening fortsatt levde. De kan spilles i dag - over 100 år etter at de ble brukt sist. Interesserte kan besøke Magnars hjemmeside oslandmusikk.no. Her er det også mulig å høre på lydfiler. Kanskje noen av oss som i dag spiller messinginstrumenter her i bygda en dag kunne prøve å framføre noe av det Magnar har liggende? Vi få se.....

Ingen har vel lest artikkelen så langt som hit? Har du det, er du god! Nå er det nok best å gi seg før tenkingen blir enda mer vidløftig og nerdete. Men noe må en jo finne på å drive med når koronaviruset på nytt ha jagd de fleste av oss hjem!

Østre Åmot jan. 2022

Tor Laache

Tubaen er det største messinginstrumentet og har djupest klang. Instrumentet ble oppfunnet rundt 1840. I symfoniorkestrene er det vanligvis bare en tuba, mens i janitsjarkorps og brassband må det normalt være flere, for her fins jo ingen kontrabasser. Den som spiller tuba får sjelden briljere med lange melodilinjer. I stedet er tubaen med å holde rytme og puls, og fyller ut klangbildet. Husk hvis noen skulle få lyst til prøve seg: En tubaist vil oppleve å være høyt skattet av sine medmusikanter i korpset!